

Toeristische route

Lienz < > St. Johan

Osttirol

- Tirol is voor de Nederlanders een populaire vakantiestreek, maar hierbij wordt dan meestal aan Noord-Tirol gedacht.
- Minder bekend is Oost-Tirol (Osttirol: eigenlijk een wat vergeten gebied, hoewel daar de laatste jaren een duidelijke kentering in komt.
- Oost-Tirol vormt samen met Noord-Tirol het Bundesland Tirol.
- Ze grenzen echter niet aan elkaar.
- De beide delen worden van elkaar gescheiden door de Zillertaler Alpen in natuurlijke zin en het Bundesland Salzburgerland en Italië in bestuurlijk en staatkundig opzicht.
- In het bergachtige Oost-Tirol liggen zo'n 170 toppen die boven de 3000 meter uitstijgen.
- In het noorden ligt de bergketen Hohe Tauern, waarvan de Venediger- en de Glocknergruppe deel uitmaken.
- Deze laatste keten heeft de hoogste top van Oostenrijk, de Großglockner (3798 m). Oost-Tirol moet zijn afspraken uit 1971 met Salzburgerland en Karinthië over het onderbrengen van delen van de bergketen in het natuurreservaat Hohe Tauern nog nakomen.
- De eventuele aanleg van een waterkrachtcentrale in het Umbal-en/of Dorfertal vormt namelijk nog steeds een obstakel.
- In het oosten grenst Oost-Tirol aan het Bundesland Karinthië, waarbij de Tiroler Tor, een smalle doorgang van de Drau in de rotsen, de natuurlijke scheidslijn vormt.
- Aan de twee andere zijden grenst het aan Italië.
- De zuidelijke aanpaling aan Italië dateert pas van 1919 toen Zuid-Tirol, dat eeuwenlang een eenheid vormde met Oost-Tirol, aan Italië moest worden afgestaan.
- Oost-Tirol is een dunbevolkt gebied, ± 36.000 mensen wonen er op ongeveer 2000 km², dat is 18 personen op één vierkante kilometer.
- De belangrijkste plaats is Lienz, waar twee wegen uit het noorden samenkomen: de Felbertauernstraße via Matrei en de Großglockner Hochalpenstraße via Heiligenblut.
- Vanuit Lienz gaan zij als één verkeersweg naar Dobbiaco in Italië.
- Het gebied valt uiteen in drie delen.

Toeristische route Oostenrijk

- Het Isel- en Virgental rondom Matrei en Virgen en het Kalser- en Defereggental rondom Kals en Huben zijn hooggelegen dalen ingebed tussen talrijke bergketens en derhalve uitgangspunten voor berg- en wandeltochten.
- De dorpen liggen gemiddeld op 1400 meter.
- Voor het merendeel zijn het stille dalen, maar wel voorzien van toeristische accommodatie: van hotels, pensions en restaurants tot zwembaden, stoeltjes- en cabineliften.
- In het Virgental, dat tot omstreeks 1930 niet per auto te bereiken was, leven de oude gebruiken nog voort, niet als geste aan de toeristen, maar veelal ontsproten uit hun diepe religiositeit.
- Tussen Matrei en Virgen ligt het Zedlacher Paradies, een natuurreservaat met eeuwenoude bomen.
- In de kerkjes van Matrei en Obermauern zijn frescojuweeltjes te zien.
- Lienz, de belangrijkste plaats van Oost-Tirol, heeft toch niet echt het karakter van een stad, daarvoor is het te kleinschalig.
- Door de palmbomen in het centrum en het zonnige klimaat heeft het een Zuideuropees tintje.
- De historie van de streek gaat ver terug. Kelten en Illyriërs gingen de Romeinen vooraf, maar de laatsten maakten van het nabij Lienz gelegen Aguntum een politiek centrum van de provincie Noricum.
- De opgravingen getuigen hiervan.
- Het hooggebergte rondom Lienz, onder meer de Lienzer Dolomiten, kunt u te voet bezoeken, maar u kunt ook vanuit een vliegtuigje een blik er bovenop werpen, want vanaf het vliegveldje Lienz-Nikolsdorf worden rondvluchten verzorgd.
- Anderen zullen liever zwemmen in de Tristacher See of wildwatervaren op de Drau.
- Talrijk zijn de watersportmogelijkheden in Oost-Tirol evenwel niet.
- Vanaf de Lienzer Klause heet het Drautal in westelijke richting het Pustertal.
- Het is een dal van kleine dorpen met rijke kerken, een enkele burcht en een natuurpark.
- Vooral de kerken van Thai-Aßling en Strassen zijn groots.
- Vanuit Kartitsch is een bezoek aan het natuurreservaat Obstanser Eishöhlen aan te raden.

Lienz

- Deze hoofdstad van Oost-Tirol ligt op een hoogte van 678 meter in het brede bekken van de Drau, waarin de krachtig stromende Isel uitmondt.
- Het is een stadje met een zuidelijk temperament.
- Door het klimaat gedijen de palmbomen in het stadshart goed.
- Het inwonertal heeft zich vanaf 1940 verdubbeld tot nu zo'n 13.000.
- Hoog boven de stad rijzen in het zuiden de kale toppen van de Lienzer Dolomiten op.
- Met hun rauwe kloven en spleten boezemden zij vroeger de bevolking zo'n angst in dat zij voor demonen werden gehouden.
- Vriendelijker doet het Defereggengebirge aan de westzijde van de stad aan, maar de Schobergruppe ten noorden heeft ook iets dreigends.
- Dit bergmassief wordt omgeven door twee hoofdwegen die in Lienz samenkomen en die de stad uit zijn isolement hebben gehaald: de Felbertauernstraße (weg 108) vanaf **Mittelsill** en weg 107 vanaf Heiligenblut, het vervolg van de Großglockner Hochalpenstraße.

Geschiedenis - Lienz

- De Illyriërs en de daarop volgende Kelten hadden reeds enkele eeuwen voor de jaartelling ontdekt dat de bergen rondom Lienz een rijkdom aan ijzererts bevatten.
- Aanvankelijk namen de Romeinen genoegen met het handel drijven met deze stammen, die zich hadden verenigd in het koninkrijk Noricum.
- In de eerste eeuw na Chr. volgde echter de annexatie en werd de door de Romeinen gestichte stad Aguntum een middelpunt van de nu Romeinse provincie Noricum.
- Nadat de Romeinen verdwenen waren, kon deze stad zich nog tweehonderd jaar vreedzaam ontwikkelen totdat het in de gevechten tussen de opdringende Slaven en de Bajuwaren (Beieren) ten onder ging.
- In een oorkonde uit 1020 komt de naam 'Locus Luonzina' voor, waaruit de naam Lienz kan zijn voortgekomen.
- Deze nederzetting, die iets buiten Aguntum lag, kreeg in 1242 stadsrechten en rond dezelfde tijd zijn aanzien.
- Lienz werd de residentie van de graven van Görz, die heersten over het gehele gebied tussen de Hohe Tauern en Istrië.
- De roem duurde slechts kort, want bij het uitsterven van dit geslacht in 1500 viel de heerschappij over het gebied aan het huis Habsburg, dat de bezittingen doorverkochten aan het geslacht Wolkenstein-Rodenegg en in 1653 aan het vrouwenstift in Hall.
- De opening van de spoorwegverbinding Villach - Lienz -Franzensfest in 1871 was een belangrijke aanzet tot ontsluiting van Lienz en zijn omgeving.

Schloß Bruck (Schloßgasse) ca. 1,5 km ten westen van het centrum.

- Hoog op een steile rots boven de ingang van het Iseltal werd deze burcht aan het eind van de 13de eeuw door de graven van Görz gebouwd als residentie en als verdedigingswerk.
- Na hun uitsterven verkocht keizer Maximilian I de veste in 1501 aan de graven van Wolkenstem-Rodenegg, die het geheel verder uitbouwden tot een gesloten complex, maar het middeleeuwse karakter intact lieten.
- De Kapelle zur Hl. Driefältigkeit in de toren is van oorsprong romaans, de fresco's zijn aan het eind van de 15de eeuw door Simon von Taisten vervaardigd.
- In deze kapel zijn twee koren boven elkaar gebouwd.
- Deze uitzonderlijke bouwwijze komt u ook tegen in de St. Nikolauskirchlein in Matrei.
- In het paleis is op de tweede etage de 13de eeuwse Rittersaal met een beschilderde balkenzoldering bewaard gebleven; andere ruimtes hebben vroegbarokke en renaissance plafonds.
- De dertig meter hoge wachttorens dateert weer van de vroege periode.
- Nadat de vesting eerst residentie van de twee eerder genoemde geslachten was geweest, bood het nog onderdak aan een gerechtshof, gevangenis, hospitaal en bierbrouwerij totdat het paleis zijn hedendaagse bewoner kreeg, het Osttiroler Heimatmuseum.
- U ziet er in de meer dan dertig zalen vondsten uit Aguntum en uit het nabije Lavant, waar een vroegchristelijke kerkje werd opgegraven, en voorwerpen uit de tijd van de Illyriërs.
- Ook de werken van de Oost-Tirolse kunstenaars Paul Troger (1698-1762), Franz von Defregger (1835-1921) en vooral Albin Egger-Gienz (1868-1926; de schilder van het boerenleven, de oorlogen het menselijk bestaan) zijn er ruim vertegenwoordigd.
- Andere zalen tonen weer voorwerpen die betrekking hebben op de Tirolse vrijheidsoorlog, gebruiksvoorwerpen van eeuwen her of huisvuilcreaties, zoals kerststallen en zogenaamde Passionskrippen.

Matrei im Osttirol ± 4300 inwoners

- Deze kleine stad ligt in het dalbekken bij het punt van samenvloeiing van de Tauern Bach, de Isel en de Bretterwand Bach.
- Reeds driekwart eeuw is het een geliefde zomer- en wintersportvakantieplaats met een ideaal skigebied in de naaste omgeving.
- Deze marktplaats van het Iseltal ligt ten zuiden van de Großvenediger en de Felbertauerntunnel en ten zuidwesten van de Großglockner.
- Waar de naam Matrei vandaan komt, is onzeker, maar zeker is wel dat de Romeinen niet de naamgevers waren.
- Het is niet uitgesloten dat het 'Medaria' van Paulus Diaconus in zijn boek over de geschiedenis van de Longobarden identiek is aan het huidige Matrei.
- In de 14de eeuw duikt de naam 'Slavo Matreium' op, hoewel de Slaven toen al niet meer in deze buurt vertoefden.
- Wat wel vaststaat, is dat Matrei in 1207 in het bezit kwam van de aartsbisschoppen van Salzburg.
- Vanouds was Schloß Weißenstein, op de kale rots ten noorden van Matrei, de burcht die de pasweg moest beschermen.
- In oorsprong is hij 11de eeuws, maar hij werd inde 19de eeuw verbouwd.
- De defensieve functie had de burcht alleen in de zomermaanden, want 's winters was de pasweg onbegaanbaar.
- Dit euvel is opgelost door de bouw van een 5,2 km lange tunnel.
- Deze Felbertauerntunnel (tol) werd in 1967 opengesteld.

De Großvenediger

- De Großvenediger is de hoogste bergtop van de Venedigergroep in de Hoge Tauern.
- Het is de op drie na hoogste berg van Oostenrijk en ligt op de grens van Oost-Tirol met de deelstaat Salzburg, indien vele neventoppen van andere hoge bergtoppen niet worden meegerekend.
- De berg is sterk vergletsjerd.
- De naam Großvenediger werd voor het eerst vermeld in 1797.
- Over de herkomst ervan bestaat geen eenduidigheid.
- Zo zou de naam afgeleid zijn van het feit dat Italiaanse handelaren vanuit het zuidelijker gelegen Venetië over het gebergte trokken.
- Ook wordt vaak gezegd dat de berg zo genoemd is, omdat men bovenop de top Venetië kan zien liggen, dat 200 kilometer verderop ligt.
- In 1828 mislukte een poging van 17 mannen, waaronder Johan van Oostenrijk, om de berg te beklimmen.
- Pas veertig jaar na de eerste beklimming van de Großglockner slaagde men er in de top te bereiken.
- Een expeditie met onder andere Josef Schwab, Anton von Ruthner en Ignaz von Kürsinger bereikte de top op 3 september 1841.
- Startpunt van deze beklimming was Neukirchen am Großvenediger.
- De weg voerde door het Obersulzbachtal over de Stierlahnerwand.
- Van de veertig mannen die aan de expeditie deelnamen, bereikten uiteindelijk 26 de top; de overige bleven achter als gevolg van vermoeidheid.

De Felbertauerntunnel

- De Felber**Tauerntunnel** is een verkeerstunnel in Oostenrijk.
- De tunnel, bestaande uit één buis, werd in 1975 in gebruik genomen.
- De tunnel heeft een lengte van 6.401 meter en behoort tot één van de meest gebruikte tunnels van Oostenrijk.
- In 2010 zal naar verwachting een tweede buis in gebruik worden genomen.
- De bouw voor deze buis is gestart in het voorjaar van 2006.

Nationalpark Hohe Tauern

- Geld muß ins Tal; Sommerskilauf auf allen großen Gletschern - met deze en soortgelijke propagandaleuzen hebben stuwdammenbouwers en toeristische projectontwikkelaars maar al te vaak hun zin gekregen, zeker in Oostenrijk.
- Geen land dat zijn gletsjergebieden op zo grote schaal exploiteert.
- De Stubai en Oetztaler Alpen staan van laag tot hoog vol met kabelbanen en skiliften; de Zillertaler Alpen zijn één groot reservoir van 'witte steenkool'.
- Alleen de Venedigergruppe is de dans ontsprongen en maakt sinds 1984 deel uit van het Nationalpark Hohe Tauern.
- De oprichting van dit eerste nationale park van Oostenrijk heeft lang op zich laten wachten.
- Al decennia lang bestonden er plannen in deze richting, die in 1971 uitmondde in een principebesluit van de betrokken Bundesländer Salzburg, Karinthië en Tirol.
- Er volgden dertien lange jaren touwtrekken over de precieze afbakening van het te beschermen gebied.
- In Salzburg en Karinthië staan die grenzen sinds 1984 definitief vast; Tirol heeft nog steeds niet kunnen besluiten of het Dorfer- en Umbaltal, twee dalen aan de zuidkant van de Venediger waarvoor stuwdamplannen bestaan, al of niet in het nationale park opgenomen moeten worden.
- Het Salzburgse deel van het Nationalpark Hohe Tauern (600 km) is het grootste.
- Zo enthousiast als Dr. Franz Rehrl, Landeshauptmann van Salzburg in de jaren '20 en '30, was voor het aanleggen van stuwmereen en autowegen, zo terughoudend waren zijn naoorlogse opvolgers in dit opzicht.
- Dat de dalen aan de noordkant van de Venediger zo gaaf zijn gebleven is niet in de laatste plaats hun verdienste.
- Deze Salzburgse zijde van de Venediger is tot op heden het grootste aaneengesloten segment van het park.

Toeristische route Oostenrijk

- Verder naar het oosten bevindt zich een tweede grote cluster rondom de Großglockner, met een noordelijke uitloper die de mooie wilde bergkam tussen Kapruner- en Fuschertal omvat en een zuidelijke uitloper waarin het Karinthische deel van de ongerepte Schobergruppe is ondergebracht.
- Een derde segment, van het tweede gescheiden door de smalle corridor van de Großglockner Hochalpenstraße, heeft de Goldberggruppe bij Rauris als kern en zal in de toekomst met de Ankogelgruppe verder naar het oosten uitgebreid worden.
- Uitbreiding naar de zuidelijke, Karinthische kant zit er helaas niet meer in.
- In de aanpalende Sadniggruppe en het Maltatal is het vallende water het zwijgen opgelegd.
- 'Eis und Urgestein' vormen het hoofdbestanddeel van de meer dan 100 km lange keten van de Hohe Tauern.
- U vindt hier in de kern het harde gneis met het zachtere glimmerlei als bovenlaag.
- Waar het gneis aan de oppervlakte komt, o.a. in de Venediger- en de Granatspitzgruppe, zijn de bergtoppen opvallend plat en vlak.
- Geen teken van erosie, maar juist van het ontbreken daarvan.
- Het harde graniet is goed bestand tegen de verwerking die elders, bijvoorbeeld in de met het veel zachtere kalkglimmerlei bedekte Glocknergruppe, de bergen scherp en markant vorm gaf.
- Het ijs heeft ook het zijne tot het uiterlijk van de Hohe Tauern bijgedragen.
- Het gaf de noord-zuid verlopende zijdalen van het Salzachtal hun uit de aardrijkskundeboekjes bekende U- of trogvorm.
- Tussen de ijstijden door hebben bewegingen in de aardkorst de dalbodems trapsgewijs opgetild en daarmee drempels en verdiepingen aangebracht.
- De hardheid van het gneis heeft verhinderd dat het water de drempels tot V-dalen kon uitslijten.

Toeristische route Oostenrijk

- De Hohe Tauern heeft een niet uitzonderlijke, maar toch vrij grote rijkdom aan plantensoorten en -gemeenschappen, met een paar uitschieters die we al eerder noemden: de moerasdelta's van Vorder- en Hintermoos in het Hollersbachtal, het arctische stuifzandlandschap van de Gamsgrube en het 'Rauriser Urwald' met zijn zuurminnende vegetatie in poelen en meertjes.
- De dierenwereld herbergt behalve gangbare beesten als bergmarmot (Murmeltier), gems, alpensalamander, sneeuwhoen en gletsjervlo ook enkele zeldzame soorten.
- Naast de uit de Balkan afkomstige vale gier (Weißkopfgeier) broedt hier ook zijn minder vreedzame Zuideuropese familielid, de lammergeier (Bartgeier).
- In het bos verraden gekerfde ringen in boomstammen de aanwezigheid van de zeldzame drieteenspecht.
- De legendarische, in de vorige eeuw volledig uitgeroeide steenbok werd opnieuw uitgezet in het Oberzulsbach-, het Mühlbach- en het Gasteinertal.
- Behalve een fikse dosis pure natuur bevat het Nationalpark ook de nodige cultuur: almen, boerderijen, kerken, dorpsgezichten en karakteristiek 'landschapsmeubilair' als bijvoorbeeld de Heuherpfen, houten stellages waarop het hooi gedroogd wordt.
- Beheer en behoud van dit door de mens gevormde landschap blijkt in de praktijk vaak het moeilijkst.
- Overal in de Alpen is de laatste decennia het Alm bedrijf terugge-
lopen.
- De bergboeren die het arbeidsintensieve, marginale bedrijf trouw bleven, zochten broodnodige neveninkomsten; toerisme lag daarbij het meest voor de hand.
- Voor de bestuurders van een nationaal park de mooie taak om alternatieven voor het 'harde', massale en milieubedreigende toerisme te ontwikkelen: 'Sanfter Tourismus' (paardrijden fietsen, wandelen e.d.).
- Dat echter ook aan dit zachte toerisme scherpe kantjes kunnen zitten bewijzen de vuilnishopen bij berghutten en op veelbezochte bergtoppen.
- En zonder medebeslissingsrecht van de betrokkenen loopt het ook spaak.

Toeristische route Oostenrijk

- Het 'voor u over u' waarmee de provinciale overheden aanvankelijk de zaak van het nationale park het best meenden te kunnen behartigen, stuitte op veel wrevel en verzet van de boerenbevolking en was één van de oorzaken van de moeizame start in de jaren '70.
- Tegenwoordig bestaat de helft van het bestuur van het Nationale Park uit lokale vertegenwoordigers.

Mittersill ± 5000 inwoners

- Op een kruispunt van doorgaande wegen ligt de hoofdplaats van het Oberpinzgau, Mittersill.
- De bouw van de Felbertauerntunnel, die een oude noord-zuidroute in ere herstelde, heeft ook deze marktplaats aan de Salzach nieuw leven ingeblazen.
- Aan de eerste, middeleeuwse bloeiperiode herinnert weinig meer in Mittersill - daarvoor is het in de loop der eeuwen te vaak door overstromingen, branden en andere rampen geteisterd.
- Het kasteel dat even boven Mittersill aan de weg naar de Paß Thurn ligt, dateert in zijn huidige vorm uit de 16de eeuw.
- In 1525 werd het door de revolterende Pinzgaue boeren met de grond gelijk gemaakt, in 1532 op last van de aartsbisschop op kosten van de bewoners van de streek herbouwd.
- De eerste versie van de burcht is ouder dan Mittersill en stamt uit de 12de eeuw, toen de handel over de Paß Thurn en de Felbertauern op gang kwam.

Salzburgerland

- In het Salzburgerland is geen eenheid in landschap te bespeuren: glooiend heuvelland, bekkens en brede dalen scheiden een aantal verspreid liggende bergketens.
- Door de streek loopt de grote westoostas van het Obere en Untere Pinzgautal.
- Daar stroomt de Salzach door een breed dal, aan de oostkant zijn dat de smallere Wagrain Bach en de Enns.
- Zuidelijk van deze waterwegen liggen enkele tientallen, merendeels smalle beekdalen in noord-zuidrichting die men wel tezamen Tauern-Nordseite noemt omdat ze aan de voet van de Hohe- en Medere Tauern liggen.
- Gerekend van west naar oost, wordt begonnen met de het lage beloken tussen de Zellersee en Saalfelden, dat de Mitterpinzgau wordt genoemd.
- Een langer woord voor het dal van de Saalach is Unteres Pinzgauer Saalachtal.
- Daarboven bevinden zich twee voor het wintertoerisme redelijk gespaarde bergketens, de Loferer Steinberge en de Leoganger Steinberge.
- Zij omsluiten de zogenaamde Deutsche Ecke, waar in Beieren het Berchtesgadener Nationalpark ligt.
- Het Glemmtal daarentegen, met het wandelgebied rond Saalbach-Hinterglemm is een druk en groots uitgebouwd skigebied.
- Vanuit Zell am See kunt u met de kabelbaan naar de Schmittenhöhe waar de befaamde Pinzgauer Höhenweg over de kammen van de lage grasbergen voert, met prachtige vergezichten op de gletsjers van de Hohe Tauern.
- De grasbergen gaan over in het brede dal van de Salzach dat het Untere Pinzgautal genoemd wordt.
- De Dientener Berge, oostelijk van de Zellersee, zijn niet zo hoog, op één forse uitzondering na, ze zijn namelijk verbonden met het indrukwekkende en bijzonder mooie rotsgebergte van de Hochkönig.
- Dat is een beschermd natuurgebied aan de zuidkant van het toekomstige nationale park Kalkhochalpen.
- Typisch voor het Salzburgse cultuurlandschap zijn de met zorg onderhouden boerderijen.

Toeristische route Oostenrijk

- De grappige klokkentorentjes op dakkapellen, met een heuse 'eetklok', noodde de veldwerkers tot de maaltijd.
- De golvende heuvels boven de stad Salzburg zijn enkele kleine meren rijk die men wel de Trumer Seen noemt.
- Deze streek, die samenvalt met de gouw Flachgau, wordt gescheiden van het Tennengebirge door het lage middelgebergte van de Osterhorngruppe.
- Oostelijk daarvan strekt zich het weidegebied van de Postalm uit, een mooi wandelgebied dat haar verlengde vindt in het Lammertal.
- De hoog oprijzende rotswanden van het Termen- en het Hagengebirge worden gescheiden door het Salzachtal ten zuiden van Salzburg.

Mitterpinzgau

- Zachte, ronde bergtoppen en weinig spitse punten zijn typisch voor het landschap van de oostelijke uitlopers van de Kitzbüheler Alpen.
- De Loferer Steinberge en Leoganger Steinberge zijn deel van die uitlopers.
- Dit gebergte is gesitueerd tussen de gletsjers van de Hohe Tauern en de noordelijke kalkriffen van de Kalkalpen.
- De meeste bergtoppen zijn van leisteen.
- De ronde vormen zijn bedekt met almen, weiden en donkere wouden.
- Hoewel het aantal boeren is afgenomen, wordt het cultuur landschap nog steeds bepaald door de traditionele bouwwijze van de boerderijen, dat is hier de rechthoekige, twee verdiepingen tellende Mitterpinzgauer enkelhoeve.
- Het 19de eeuwse spaandak, van kunstig bevestigde houten latjes, en soms verzwaard met keien, is helaas steeds minder te zien.
- In het Saalachtal rond Lofer staan vaak nog oude graanschuren, maar veeteelt heeft al lang de overhand.
- Omstreeks 15 v. Chr. trokken de Romeinen door dit gebied.
- De handels wegen kruisten elkaar in Mitterpinzgau, in het bijzonder in de laag vlakke rond Saalfelden.
- De rijkdom aan ertsen, aanvankelijk vooral koperwinning, trok in de Obere- en Mitterpinzgau de eerste bewoners aan.
- De ertsen werden tot op een hoogte van 3000 m gewonnen.
- De bevolkingsgroei dwong de boeren tussen de 11de en 14de eeuw de zijdalen in te trekken en zich op berghellingen te vestigen.
- Daarom werden tal van bergtoppen al in de 14de eeuw bestegen.
- Naast koper trof men sinds 1700 ook wat goud en zilver aan.
- De almen kwamen in gebruik als weidegebied.
- De ontsluiting van de streek volgde door een verbindingsweg tussen Chiemgau en Pass Thurn.
- De aanleg van de Giselabahn, een spoorweg, zorgde ná 1875 voor een nieuwe economische impuls.
- De opkomst van de skisport bracht de eerste toeristen naar de bergen tussen Kitzbühel en Zell am See.

Toeristische route Oostenrijk

- In 1898 kwamen de eerste pioniers op eenvoudige houten lange latten, omwikkeld met dierenvellen, in het Glemmtal.
- Rond 1900 werden de eerste skitouren ondernomen.
- Toen nog zigzaggend in lange, ronde bogen door diepe sneeuw te voet naar boven en vergezeld door gidsen weer naar beneden.
- De pistes kwamen later.

Salzbachtal

- Op een kruispunt van doorgaande wegen ligt de hoofdplaats van de Oberpinzgau, Mittersill ± 5000 inwoners.
- De bouw van de Felbertauernstrasse, die een oude noordzuidroute in ere herstelde, blies deze marktplaats aan de Salzach nieuw leven in.
- Het kasteel dat even boven Mittersill aan de weg naar de Pass Thurn ligt, dateert in zijn huidige vorm van de 16de eeuw.
- In Felben staat een oude, robuuste verdedigingstoren die ná 1480 als graanschuur werd benoemt.
- Nu zetelt in die Felberturm het Nationalparkmuseum.
- Bij de Turm staan een geheel in oude stijl ingerichte Pinzgauser boerderij, een korenschuur, een watermolen en een goederenwagon van de Pinzgauer Lokalbahn.
- Felben slaagde enigzins in het behoud van zijn oorspronkelijke karakter met oude, houten huizen en de laatgotische 'Zum heiligen Nikolaus' Kirche (toren 1522).
- In de kerk prijken op het vroegbarokke hoogaltaar 12 van de 14 'Nothelfer'.
- Eustachius en Georgius zijn in recente tijden ontvreemd.
- De dames onder de noodhelpers zijn in ieder geval blijven staan: Barbara mit dem Turm, Margareth mit dem Wurm, und Katharina mit dem Rädl, das sein die drei heilige Mädl.

De Transalpiene oliepijpleiding

- De palen met een rode kop die u tussen de rotsen ziet staan, markeren de transalpiene oliepijpleiding, die van Triest in Italië dwars door de Oostenrijkse bergen naar het Duitse Ingolstadt voert.
- Ter hoogte van Kitzbühel doorboort de pijpleiding de Hahnenkamm op een hoogte van 1100 m.
- Langs het Borghotel Breitmoos daalt de weg af in het Oberpinzgau.
- Bij de pleisterplaats Tauernblick een prachtig zicht op dat dal van de Salzach en op de Hohe Tauern.
- Voorbij de uitrit van het terrassencafé Spielbühl (met fraai uitzicht) en het Schlosshotel Mittersill wordt de weg over de nieuwe brug over de Salzach om Mittersill heen geleid naar de Felbertauernstrasse.

Pass Thurm

- Na Jochberg maakt de Bundesstrasse zich klaar voor de tocht over de Thurnpas (Pass Thurn; 1273 m), waarover de grens tussen Tirol en Salzburg loopt.
- Voorbij het bedevaartkerkje JochbergerWald gaat de weg met enkele grote bochten (max. hellingspercentage 8%) omhoog naar de pas.
- De pas was reeds ten tijde van de Romeinen van strategisch belang.
- Sinds de aanleg van de Felbertauerntunnel is de overgang, vooral ook voor het toeristisch verkeer, een niet meer weg te denken schakel geworden in de noord-zuidverbinding.
- De pas is niet moeilijk begaanbaar, ook niet voor een auto met caravan.
- Op de pashoogte is een ruim parkeerterrein met het Pass-Thurn Wirtshatts.
- Een stoeltjeslift gaat omhoog naar de Alpengasthof Resterhöhe (1735 m).

Het Bundesland Tirol

- Tirol (Beiers: Tiroi, Nederlands ook wel Tirol) is een deelstaat (Bundesland) van de federale republiek Oostenrijk en het vormt het Oostenrijkse deel van de regio Tirol.
- De hoofdstad is Innsbruck, wat tevens de grootste stad van de deelstaat is (114.888 inwoners, 2003).
- Tirol grenst zowel aan de deelstaten Karinthië, Vorarlberg en Salzburg, als ook aan de landen Duitsland (Beieren), Zwitserland (Graubünden) en Italië (Zuid-Tirol en Belluno).

Jochberg ± 1600 inwoners.

- Jochberg ligt in het oosten van Tirol in de Kitzbuheler Alpen.
- Jochberg is de laatste jaren uitgegroeid tot een winter- en zomervakantieverblijf en ligt tussen Kitzbuhel en de Pass Thurn.
- In de zomer heeft men in het Waldschwimmbad geneeskrachtig water.
- De St. Wolfgangkirche werd in 1750 gebouwd.
- In het Schaubergwerk Kupferplatte Jochberg wordt uitgelegd hoe men vroeger onder andere koper mijnde.

Kitzbühel ± 7850 inwoners

- Eigenlijk hoort Kitzbühel niet bij het Brixental, maar omdat stad en dal toeristisch nauw met elkaar verbonden zijn, bespreken we de stad op deze plaats.
- Kitzbühel ligt in een 'eigen' dal, dat het Kitzbüheler Achenal heet.
- Het oude stadje ligt ingeklemd tussen twee hoge bergtoppen.
- Aan de oostkant de met een zendmast gemarkeerde Kitzbüheler Horn (1996 m), aan de westkant de Hahnenkamm (1655 m), een berg die zijn naam gaf aan de wereldberoemde Hahnenkammrennen, een jaarlijks terugkerend ski evenement.
- De meest verwende gast kan er terecht.
- Hij vindt er zelfs een casino en kan logeren in luxueuze Schlosshotels.

Koper, kunst en skiën

- In de Hinterstadt staat een fontein, die in 1971 onthuld werd ter gelegenheid van het zevende eeuwfeest van Kitzbühel.
- Het van 1271 daterende stadje beleefde een grote bloei in de 15de en 16de eeuw, toen de mijnbouw (koper) voorspoed bracht.
- De door de mijnbouw verkregen rijkdommen droegen er toe bij dat kunstenaars naar Kitzbühel kwamen.
- Van de sinds het begin van de 17de eeuw hier wonende kunstenaarsfamilie Faistenberger was Simon Benedikt (1695-1759) de meest succesvolle telg.
- Hij voorzag de meeste kerken in deze streelt van plafond- en muurschilderingen.
- Hij werkte veel samen met de bouwmeester Jakob Singer uit Schwaz, wiens zoon Kassian (1712-1759) zich in Kitzbühel vestigde.
- Deze Kassian Singer heeft bijna alle kerken in het Brixental een ander uiterlijk gegeven, veel invloed had ook zijn leerling en opvolger Andrä Hueber (1725-1808), die de traditie van de Tiroler rococokerken voortzette.
- Het toerisme gaf Kitzbühel zijn tweede jeugd.
- De man die het skiën naar Kitz haalde was burgemeester Franz Reisch, zijn enthousiasme sloeg over.
- Boeren werden hoteliers, hun zonen grote mannen van de skisport, zoals bijvoorbeeld Toni Sailer, meervoudig wereldkampioen.

Sankt Johann in Tirol ± 6000 inwoners

- Aan de noordelijke voet van de Kitzbüheler Horn (1996 m) ligt Sankt Johann in Tirol.
- Hier verenigen zich de Kitzbühelerache en de Pillerseeache tot de Kössenerache.
- Dit rustieke dorp met zijn fraai versierde barokhuizen heeft zich snel ontwikkeld tot een welvarend toeristenoord (ook wintersport), zonder overigens het landelijke, romantische karakter geheel te verliezen.
- De gunstige ligging aan de Bundesstrasse en de internationale spoorlijn Parijs - Wenen hebben daar uiteraard in belangrijke mate toe bijdragen.
- In de kerk heeft een zittende Madonna uit 1450 een ereplaats gekregen.
- Andere bezienswaardigheden zijn de St. Antoniuskapelle (1674) op het kerkhof, het Hofingerhaus en de Pfarrhof (18de eeuw), de vroegere zomerresidentie van de bisschoppen van Chiemsee.